

European
Commission

PANELY EURÓPSKÝCH OBČANOV

NA BOJ PROTI NENÁVISTI V SPOLOČNOSTI

Informačná sada

O tejto Sade

Vitajte v paneli európskych občanov na boj proti nenávisti v spoločnosti.

V prvom rade vám chceme poďakovať, že ste súhlasili s účasťou v tomto procese. Dúfame, že to pre vás bude informatívne, zaujímavé a zábavné! Ste jedným zo 150 náhodne vybraných účastníkov zo všetkých 27 členských štátov EÚ, ktorí diskutujú o tom, ako bojovať proti nenávisti v Európe.

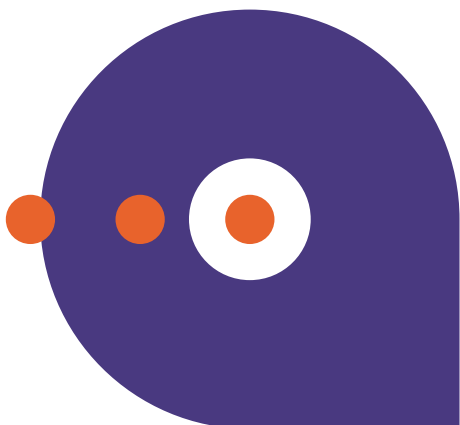
Na základe viacerých správ a údajov dnes Európa zažíva alarmujúci nárast nenávisťných prejavov a trestných činov podmienených nenávisťou. Nenávisť nielenže priamo cielene zraňuje jednotlivcov, skupiny a komunity, ale tiež generuje polarizáciu a bráni slobodnej a živej demokratickej diskusii. Prejavy nenávisti podkopávajú spoločnosť ako celok a ohrozujú základ našej demokracie.

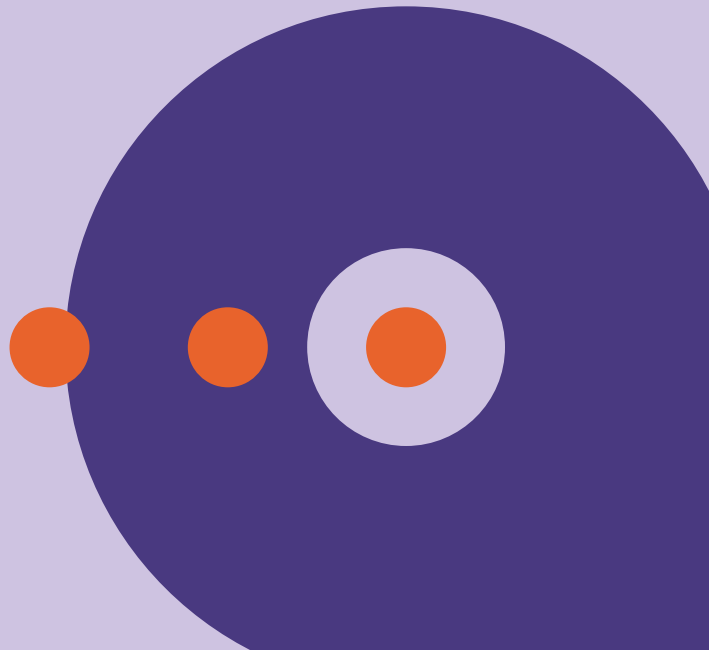
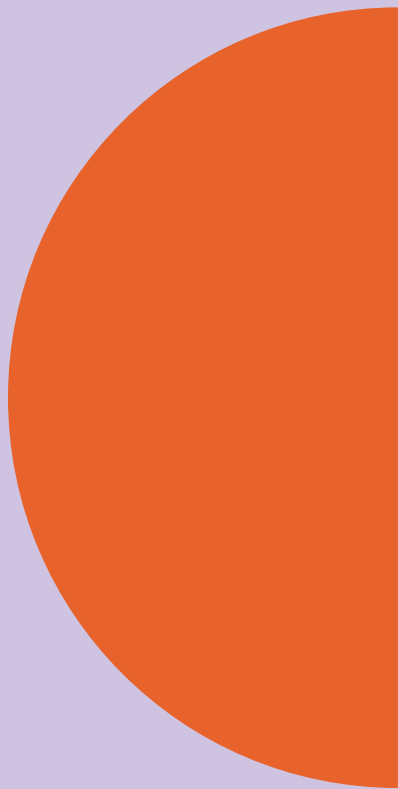
Európska komisia a vysoká predstaviteľka EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku prijali 6. decembra 2023 spoločné oznámenie „Nie je miesto pre nenávisť: Európa zjednotená proti nenávisti“. Toto oznámenie vyzýva na vytvorenie otvoreného celoeurópskeho priestoru pre dialóg, ktorý združuje občanov z celej EÚ, aby diskutovali o spôsoboch, ako prejsť od nenávisti a rozdeľovania k spoločnej radosi z našich európskych hodnôt rovnosti, dodržiavania ľudských práv a dôstojnosti. Tento panel európskych občanov venovaný boju proti nenávisti v spoločnosti je reakciou na túto výzvu. Ďakujeme vám preto, že ste súhlasili s účasťou v tejto diskusii.

Spoločne s ďalšími účastníkmi sa pozriete na rôzne spôsoby, ako môžeme my všetci, inštitúcie EÚ, členské štáty, občianske organizácie, médiá a ďalší aktéri, prispieť k boju proti nenávisti v spoločnosti a znovu potvrdiť rovnosť, dodržiavanie ľudských práv a dôstojnosť.

Táto „informačná sada“ slúži na to, aby vás previedla celým procesom. Je štruktúrovaná do štyri častí.

1. **PROCES: ČO SÚ OBČIANSKE PANELEY?** 4
Občianske panely sa usilujú o to, aby sa občania dostali do centra tvorby verejných politík. V tejto časti vám poskytneme stručný prehľad o tom, ako celý proces prebieha.
2. **POVERENIE: NA ČOM BUDEM PRACOVAŤ** 6
Európska komisia zvoláva tento občiansky panel na riešenie konkrétnej úlohy: tu nájdete otázku, na ktorú máte odpovedať.
3. **TÉMA: ČO POTREBUJEM VEDIEŤ O NENÁVISTI?** 8
Nenávisť je zložitá a citlivá téma. Aby sme prispeli k spoločnému porozumeniu témy, poskytneme vám niekoľko základných informácií a prehľad o tom, čo EÚ v súčasnosti robí v boji proti nenávisti.
4. **PRAKTICKÉ INFORMÁCIE** 12
Chceme vám zaistiť, čo najhladšiu účasť. Táto časť sa týka vašej cesty, ubytovania, denných výdavkov a ďalších praktických informácií.

1 / Postup: Čo sú európske občianske rozhodovacie panely

POZADIE

V občianskych paneloch Európskej komisie sa schádzajú náhodne vybraní účastníci zo všetkých 27 členských štátov EÚ, aby prebrali kľúčové pripravované zákony a ďalšie iniciatívy na európskej úrovni.

Panely vznikli v nadväznosti na Konferenciu o budúcnosti Európy,¹ ktorá sa konala v rokoch 2021 – 2022. Vtedy sa zišlo 800 náhodne vybraných občanov, aby sa podelili o svoje názory a nápady na témy ako ekonomika, sociálna spravodlivosť, pracovné miesta, vzdelávanie, kultúra, mládež, šport, digitálna transformácia, demokracia, hodnoty, bezpečnosť, právny štát, zmena klímy, zdravie, migrácia a úloha EÚ vo svete.

Na záver konferencie 9. mája 2022 účastníci predložili 178 odporúčaní, ktoré neskôr vytvorili základ pre 49 návrhov a viac ako 300 súvisiacich opatrení vyplývajúcich z konferencie. Občania zúčastňujúci sa konferencie vyzvali na podobné, častejšie príležitosti pre účasť občanov na tvorbe európskych politík v budúcnosti. V reakcii na to oznámila predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová organizáciu ďalších občianskych panelov, kde budú náhodne vybraní občania diskutovať o kľúčových otázkach EÚ.

Doterajšie panely sa zaoberali konkrétnejšími politickými témami: ako si poradiť s plytvaním pri potravinách, aké sú klady a zápory virtuálnych svetov, čo s právami a príležitosťami učiť sa a študovať v iných krajinách EÚ alebo ako zlepšiť energetickú efektívnosť. Účastníci môžu medzi sebou komunikovať vo svojom vlastnom jazyku, a to vďaka tlmočníkom. Ako účastník panelu prevezmete štafetu od dlhého radu európskych spoluobčanov – tentoraz so zameraním na tému boja

proti nenávisti v spoločnosti. Na základe vzájomných diskusií vypracujete odporúčania, ktoré Európska komisia zohľadní pri príprave svojich politík.

AKO BUDE TENTO PANEL EURÓPSKÝCH OBČANOV PREBIEHAŤ?

Každý panel sa skladá zo 150 náhodne vybraných občanov zo všetkých členských štátov EÚ, ktorí reprezentujú rozmanitosť EÚ. Jednu tretinu tvoria ľudia mladší ako 26 rokov, aby bola zaistená dobrá medzigeneračná diskusia.

Panel kombinuje spoluprácu v malých skupinách (zložených z približne 12 osôb) s prácou počas plenárneho zasadnutia (všetkých 150 účastníkov dohromady). V menších pracovných skupinách budete mať možnosť podrobnejšie diskutovať o rôznych aspektoch nenávisti.

Všetkých 150 účastníkov sa tiež zide na „plenárnych“ zasadnutiach, aby zdieľali, počúvali a poskytovali spätnú väzbu k príspevkom ostatných malých skupín. Aby mohli členovia panelu svoju prácu realizovať bude im k dispozícii facilitáčny tím. Tento tím sa skladá z odborníkov na podporu skupinovej práce. Pomôžu skupine s tým, aby pracovala dynamickjšie a aby dostala to najlepšie z každého jednotlivca a skupiny ako celku. Občanom tiež poskytnú rad nástrojov pre spoluprácu a kolektívne rozhodovanie.

Pomoc tiež získate od asistentov na mieste, ktorí vám poskytnú praktické informácie, rovnako ako od odborníkov na nenávisť a jej rôzne formy. Ďalej si vypočujete svedectvo a postrehy zástupcov občianskej spoločnosti, inštitúcií a akademickej obce.

¹ Informácie o konferencii o budúcnosti Európy nájdete tu: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_en

² Viz: <https://equineteurope.org>

³ Viz: <https://ceji.org> a <https://www.facingfacts.eu>

KTO ORGANIZUJE TENTO PANEL EURÓPSKÝCH OBČANOV?

Európska komisia je hlavným organizátorom. Európska komisia je okrem Európskeho parlamentu a Rady jednou z hlavných inštitúcií EÚ. Komisia pomáha zdieľať celkovú stratégiu EÚ, navrhuje nové právne predpisy a politiky EÚ, sleduje ich vykonávanie a spravuje rozpočet EÚ. Európsky občiansky panel pre boj s nenávisťou v spoločnosti organizujú spoločne dve oddelenia Európskej komisie: Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu a Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov.

Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu („GR-COMM“) je útvárom Komisie zodpovedným za komunikáciu a vysvetľovanie politík EÚ vonkajšiemu publiku. Udržiava krok Komisie s politickým vývojom a trendmi vo verejnej mienke a médiách. Podporuje tiež priame zapojenie občanov prostredníctvom participatívnych a poradných procesov, vrátane panelov európskych občanov a platformy pre zapojenie občanov.

Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov („GR-JUST“) je oddelením Komisie zodpovedným za politiku EÚ v oblasti spravodlivosti, práv spotrebiteľov a rodovej rovnosti. GR JUST je v rámci svojho poslania zodpovedný za zabezpečenie účinného dodržiavania, presadzovania a ochrany základných práv, ako sú ukotvené v Charte základných práv EÚ. Je to tiež riaditeľstvo, ktoré má na starosti prácu komisie v oblasti riešenia prejavov nenávisťi a trestných činov z nenávisťi.

VÝBOR PRE VEDOMOSTI

Panelové diskusie bude riadiť a konzultovať špecializovaná znalostná komisia, ktorá vám poskytne potrebné znalosti, ktoré potrebujete na pochopenie témy a vypracovanie spoľahlivých odporúčaní. Všetci členovia prinášajú rôzne, doplnujúce sa odborné znalosti na túto tému:

Arun MANSUKHANI

Klinický psychológ so špecializáciou na psychologickú trauma

Daris LEWIS RECIO

Pracovník pre právne záležitosti a politiku v spoločnosti Equinet²

Federico FALOPPA

Profesor sociolingvistiky na University of Reading

Jelena JOVANOVIĆ

Koordinátorka Medziskupiny proti rasizmu a za rozmanitosť v Európskom parlamente

Manos TSAKIRIS

Profesor psychológie na Londýnskej univerzite

Nesrine SLAOUI

Nezávislý novinár a spisovateľ

Robin SCLAFANI

Riaditeľ CEJI a koordinátor Facing Facts Network³

Tommaso CHIAMPARINO

Pracovník zodpovedný za politiku na Generálnom riaditeľstve pre spravodlivosť a spotrebiteľov (GR JUST)

OBČIANSKY PANEL NA BOJ PROTI NENÁVISŤI V SPOLOČNOSTI

Spolu s ďalšími účastníkmi sa stretnete počas troch zasadnutí. Dve zasadnutia sa budú konať naživo v Bruseli a jedno zasadnutie bude prebiehať online:

- **1. zasadnutie: 5. – 7. apríla 2024**
(onsite in Brussels, Belgium)
- **2. zasadnutie: 26. – 28. apríla 2024**
(online via a video conference tool)
- **3. zasadnutie: 17. – 19. mája 2024**
(onsite in Brussels, Belgium)

AKO ROKOVAŤ O CITLIVEJ TÉME

Ako organizátori panelu európskych občanov je našou zodpovednosťou zaistiť, aby bol panel bezpečným priestorom, ktorý umožňuje všetkým účastníkom panelu a pozvaným prispievateľom hovoriť slobodne a byť vypočutí, ak reč rešpektuje náhľady a skúsenosti ostatných. Sme odhodlaní vytvárať rešpektujúce prostredie pre všetkých. Čo je možné vnímať ako „bezpečné“ alebo „prijateľné“ pre jednu osobu nemusí byť takým pre niekoho iného s inou životnou skúsenosťou. Vaše diskusie sa budú točiť okolo vašich skúseností, ale aj okolo skúseností tých, ktorí trpeli a trpia v dôsledku nenávisťi. Preto sme sa rozhodli stanoviť niektoré základné pravidlá, a čo je najdôležitejšie, zásadu „nespôsobať žiadnu ujmu“.

Stanovíme základné pravidlá a hlavne budeme uplatňovať zásadu „nespôsobať žiadnu ujmu“, aby sa čo najviac znížila pravdepodobnosť psychickej ujmy účastníkov, ktorí sa jej zúčastnia (napríklad nebude spôsobať násilie a konflikty, vyvolávať trauma alebo problémy týkajúce sa duševného zdravia). Aby bolo zaistené, že táto zásada je splnená a dodržiavaná, budete po celú dobu zasadnutia vedení profesionálnym tímom facilitátorov.

Všetky rešpektujúce vstupy budú prijaté a mala by existovať otvorenosť pokúsiť sa pochopiť základné príčiny nenávisťi bez posudzovania. Panelová diskusia bude zameraná na hľadanie riešení, ktoré nám umožnia žiť v našich spoločnostiach harmonickejšie.

2 / Poverenie: Na čom budem pracovať?

Panel európskych občanov na boj proti nenávisti v spoločnosti si kladie za cieľ odpovedať na nasledujúcu otázku:

„Čo môžeme robiť s nenávisťou a ako môžeme posilniť vzájomný rešpekt v našich spoločnostiach?“

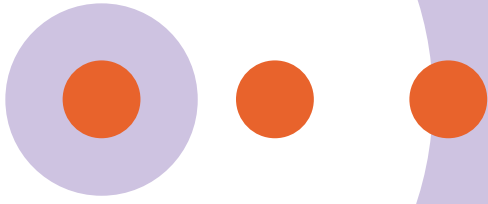
Panelová diskusia sa konkrétne zameriava na identifikáciu možných politických opatrení a všetkých príslušných aktérov, ktorí by mali byť zapojení na rôznych úrovniach, vrátane činiteľov s rozhodovacou právomocou, občianskej spoločnosti, súkromného sektora a občanov. Rôzne otázky vám pomôžu zorientovať sa v tejto téme a predstaviť si nástroje a akcie, ktoré by mohli byť implementované v boji proti nenávisti v našej spoločnosti.

Počas 1. zasadnutia, ktoré sa bude konať v Bruseli, budete rozvíjať spoločné porozumenie nenávisti a rozsahu občianskeho panelu. Spoločne s ostatnými občanmi začnete odhaľovať emócie a vnímanie nenávisti, vrátane zdieľania a počúvania externým rečníkom, svedectvom a odborníkom. Identifikujete rôzne príčiny a hnačie sily nenávisti, ako aj potenciálne oblasti aktivít, v ktorých je možné proti nenávisti v spoločnosti bojovať.

Počas 2. zasadnutia, ktoré sa bude konať online a bude nadväzovať na 1. zasadnutie, budete rozvíjať nápady, ako riešiť problém nenávisti v spoločnosti. Tieto nápady možno považovať za návrhy na odporúčania.

Počas 3. zasadnutia, ktoré sa bude konať v Bruseli, tieto myšlienky a odporúčania zdokonalíte s podporou skúsených facilitátorov, zdrojov z občianskej spoločnosti a odborníkov na obsah. Nakoniec sa tieto myšlienky stanú konečnými odporúčaniami, ako sa vysporiadať s nenávisťou v Európe.

KONEČNÝM VÝSLEDKOM panela bude zoznam odporúčaní, ktoré podpora najmä budúcu prácu Európskej komisie v oblasti boja proti nenávisťným prejavom a trestným činom podmieneným nenávisťou. Odporúčania budú slúžiť ako usmernenie, ktoré pomôže EÚ a jej členským štátom prejsť od nenávisti a rozdelenia k spoločnému prežívaniu európskych hodnôt, ako je zakotvené v Zmluve o Európskej únii. Patrí medzi ne úcta k ľudským právam a dôstojnosti a spoločnosť, v ktorej prevláda tolerancia, nediskriminácia a pluralizmus.

3 / Téma:

Čo potrebujem vedieť o nenávisti?

POCHOPENIE NENÁVISTI A JEJ FORIEM

Všetci máme pocit, že vieme, čo je nenávisť, a napriek tomu **nie je ľahké ju definovať**, pretože prejavy nenávisti sú početné, rozmanité a zložité. Môže sa pohybovať od veľmi jemných foriem až po oveľa explicitnejšie. Nenávisť môže zostať vnútorným pocitom, ale môže sa tiež premietnuť do násilných činov (napríklad tých, ktoré podnecujú násilné extrémistické ideológie) a prejavovať sa v mnohých podobách: od verbálneho zneužívania alebo urážok až po šikanovanie, obťažovanie, dezinformácia zobrazujúca menšiny v nesprávnom a nepriaznivom svetle, hrozby alebo výzvy na násilie, až po fyzické násilie alebo dokonca vraždu.

Pyramída nenávisti ponúka zjednodušenú ilustráciu toho, čo možno nazvať stavebnými kameňmi nenávisti, od predsudkov až po najzávažnejšie život ohrozujúce prejavy. V pyramíde sú horné úrovne podporované nižšími úrovňami. Tieto nižšie úrovne sú často nevedomé, takže si jednotlivec nie je vedomý, že sa zapája do akéhokoľvek druhu diskriminácie alebo prispieva k nenávisti alebo nedôvere. Ak ľudia alebo inštitúcie považujú správanie na nižších úrovniach za prijateľné alebo „normálne“, vedie to k tomu, že správanie na ďalšej úrovni sa stáva prijateľnejším.

Pyramída nenávisti odráža **možnú trajektóriu** smerom k stále všadeprítomným systémom útlaku, ktoré negatívne ovplyvňujú jednotlivcov, inštitúcie a spoločnosť ako celok. Od individuálnych emócií a pocitov až po ustanovenie predpojatých postojov a správania môže dôjsť k progresii smerom k organizovanej a systematickej diskriminácii, až k najnásilnejším trestným činom.

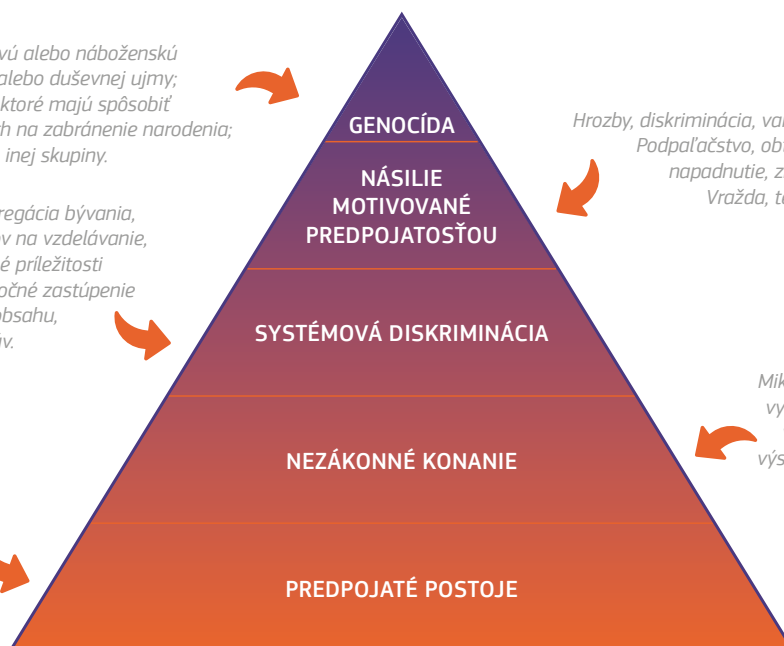
V EÚ sa **systémová diskriminácia** prejavuje vo viacerých formách. Pretrvávajúce javy, ako sú diskriminačné postupy prijímania zamestnancov, etnické profilovanie zo strany orgánov činných v trestnom konaní⁴, negatívne stereotypy udržiavané médiami, rozdiely vo vzdelávaní alebo rozdiely v odmeňovaní žien a mužov, dokazujú, že diskriminácia zostáva do značnej miery realitou a že skreslenia, ktoré ju podporujú, sú hlboko zakorenené v našej spoločnosti.

U osôb, ktoré vykazujú hneď niekoľko charakteristík, ktoré sú dôvodom na vylúčenie z našich sociálnych, ekonomických a politických štruktúr (napríklad z dôvodu pohlavia, náboženstva, farby pleti alebo sexuálnej orientácie), hovoríme o **viacnásobnej alebo prierezovej diskriminácii**. Situácia je pre nich ešte

S úmyslom zničiť národnostnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú skupinu: zabitie; spôsobenie vážnej telesnej alebo duševnej ujmy; úmyselné spôsobenie životných podmienok, ktoré majú spôsobiť fyzickú deštrukciu; uloženie opatrení určených na zabránenie narodenia; násilné premiestnenie detí jednej skupiny do inej skupiny.

*Rozdiely v trestnom stíhaní, segregácia bývania, nerovnomerné rozdelenie zdrojov na vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť, pracovné príležitosti
Potlačenie hlasovania, nedostatočné zastúpenie v médiách alebo vzdelávacom obsahu, umlčanie obhajcov ľudských práv.*

*Slepé miesta, strach z rozdielov, stereotypizácia, tendencia gravitovať smerom k určitým typom ľudí alebo od nich, obmedzenie sa na informácie, ktoré potvrdzujú existujúce presvedčenia
Nedostatok povedomia o vlastných privilégiách.*

⁴ Pozri: FRA: [Stop diskriminácii a etnickému profilovaniu v Európe](#) | Agentúra Európskej únie pre základné práva (europa.eu)

zložitejšia, pretože zažívajú neprimeranú vlnu nenávisti, nerovnosti a nespravodlivosti, čo posilňuje **cyklus diskriminácie**. Nenávisť môže zacieliť aj na ľudí, ktorí obhajujú ľudské práva, a to aj v rámci svojej profesie.

NENÁVISŤ V EÚ: FAKTY A ČÍSLA

Nie je ľahké nájsť presné čísla o rozsahu fenoménu nenávisti. V prvom rade je **zber údajov na úrovni členských štátov nerovnomerný** vzhľadom na rôzne prístupy k oznamovaniu a zaznamenávaniu trestných činov z nenávisti zo strany vymáhacích orgánov. Je tiež ťažké získať reprezentatívnu kvantifikáciu množstva nenávistných prejavov cirkulujúcich online. Rozsah nenávisti je preto pravdepodobne **do značnej miery podceňovaný**. Okrem toho, údaje o trestných činoch z nenávisti zhromaždené na medzinárodnej úrovni na základe dostupných oficiálnych štatistík⁵ naznačujú celkový nárast o 26 % od roku 2021 do roku 2022. Tu sú niektoré neúplné, ale ilustratívne údaje, ktoré sú k dispozícii na úrovni EÚ:

- Z ôsmich miliónov online správ analyzovaných v EÚ **sa miera nenávistnej toxicity medzi januárom 2023 a polovicou septembra 2023 zvýšila o 30 %**. Úrovně sú vyššie vo francúzštine, ruštine, slovenčine a španielčine.⁶
- Zatiaľ čo Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) v roku 2023 informovala o tisícoch oficiálne zaznamenaných antisemitských incidentoch, ktoré sa každoročne odohrávajú⁷, tieto čísla môžu byť značne podhodnotené. Podľa prieskumu FRA z roku 2018 o antisemitských skúsenostiach Židov, **9 z 10 Židov považuje úroveň antisemitizmu vo svojej krajine za zvýšenú** 71 % sa vyhýba noseniu alebo zobrazovaniu položiek, ktoré by ich mohli identifikovať ako Židov, a 79 % incidentov nie je hlásených.⁸
- Podľa ďalšieho prieskumu agentúry FRA sa **55 % respondentov v rokoch 2022 – 2023 v EÚ stretlo s rasovou diskrimináciou viac ako trikrát**.⁹
- **Každá tretia žena** v EÚ aj na celom svete zažila aspoň raz v živote **fyzické alebo sexuálne násilie**. Najmenej dve ženy týždenne sú v EÚ zabitú intímny partnerom alebo členom rodiny.¹⁰
- Obťažovanie kvôli etnickému pôvodu alebo prisťahovalectvu bolo **v roku 2017 bežné pre každého štvrtého** moslima žijúceho v EÚ, pričom **takmer polovica zažila v predchádzajúcom roku šesť alebo viac incidentov**.¹¹
- Agentúra FRA našla dôkazy **o náraste protirómskej rétoriky v médiách a sociálnych sieťach počas krízy COVID-19** v najmenej 13 členských štátoch EÚ (z 15 skúmaných), čím sa aktivovali staré stereotypy o Rómoch ako hrozbe pre verejnú zdravie.¹²

⁵ Pozri: <https://hatecrime.osce.org/>

⁶ Pozri: údaje z projektu financovaného EÚ „Európske stredisko pre monitorovanie nenávisti online“ <https://eoooh.eu/>

⁷ Pozri: FRA, [Antisemitizmus v roku 2022 – Prehľad antisemitských incidentov zaznamenaných v EÚ | Agentúra Európskej únie pre základné práva \(europa.eu\)](#)

⁸ Pozri: FRA, [Skúsenosti a vnímanie antisemitizmu/Druhý prieskum o diskriminácii a trestných činoch z nenávisti voči Židom v EÚ \(europa.eu\)](#)

⁹ Pozri: FRA, [Aké je to byť čierny v EÚ – Skúsenosti ľudí afrického pôvodu 2023](#)

¹⁰ Pozri: Európska komisia, tlačová správa, [„Výzvy EÚ na ukončenie násillia páchaného na ženách“](#) november 2023

¹¹ Pozri: FRA, [Druhý prieskum Európskej únie o menšinách a diskriminácii moslimov – vybrané zistenia](#) 2017

¹² Pozri: FRA, [pandémia koronavírusu v EÚ – vplyv na Rómov a kočovníkov](#) 2020

Nenávisť môže mať pre obeť **hlboké dôsledky** a negatívne ovplyvniť ich **duševné a fyzické zdravie** alebo **sociálnu a ekonomickú pohodu**. Obete nenávistných prejavov alebo trestných činov z nenávisti sú tiež často vystavené politickému a sociálnemu vylúčeniu, ktoré ich odrádza od oznámenia takýchto trestných činov alebo od prístupu k službám podpory pre obeť. Okrem toho obeť, ktoré nahlásia skúsenosti z nenávisti, často riskujú sekundárnu viktimizáciu (ďalšiu ujmu nie ako priamy dôsledok trestného činu, ale kvôli spôsobu, akým inštitúcie a ďalší jednotlivci jednájú s obeťou). Najmä u detských obetí môžu nenávistné prejavy vážne poškodiť ich duševné zdravie a dlhodobý osobný rozvoj a ovplyvniť ich schopnosť viesť normálny a bezpečný život.

Zločiny vyvolané nenávisťou vysielajú správy o odmietnutí a devalvácii celých skupín a komunít a osoby tvoriace tieto skupiny a komunity zažívajú strach a silné úzkosti, ktoré môžu byť **odovzdávané z generácie na generáciu**, pretože deti sa učia strachu a nedôvere zo skúseností svojich rodičov. Nakoniec, nenávisť má **umlčujúci vplyv** na jednotlivcov, ktorí patria do skupín ohrozených z dôvodu viktimizácie z nenávisti, čím je bránené právo na slobodu prejavu

ČO EÚ DOTERAZ UROBILA NA RIEŠENIE TOHTO PROBLÉMU?

Európska únia vo svojich zakladajúcich zmluvách **zakotvila hodnoty**, ako je úcta k „ľudskej dôstojnosti, slobode, demokracii, rovnosti, právnemu štátu a dodržiavaniu ľudských práv, vrátane práv príslušníkov menšín“. Všetky formy nenávisti a neznášanlivosti sú s týmito základnými právami a hodnotami nezlučiteľné. Všetky inštitúcie EÚ sa zapojili do iniciatív proti nenávisti. Táto časť poskytuje prehľad opatrení na úrovni EÚ, ktorý zahŕňa tak regulačné, ako aj politické iniciatívy.

Zločiny a prejavy motivované nenávisťou sú podľa práva EÚ nezákonné. [Rámcové rozhodnutie o boji proti niektorým formám prejavov rasizmu a xenofóbie](#) z roku 2008 požaduje kriminalizáciu verejného podnecovania k násiliu alebo nenávisti na základe rasy, farby pleti, náboženského vyznania, pôvodu alebo národnostného či etnického pôvodu.

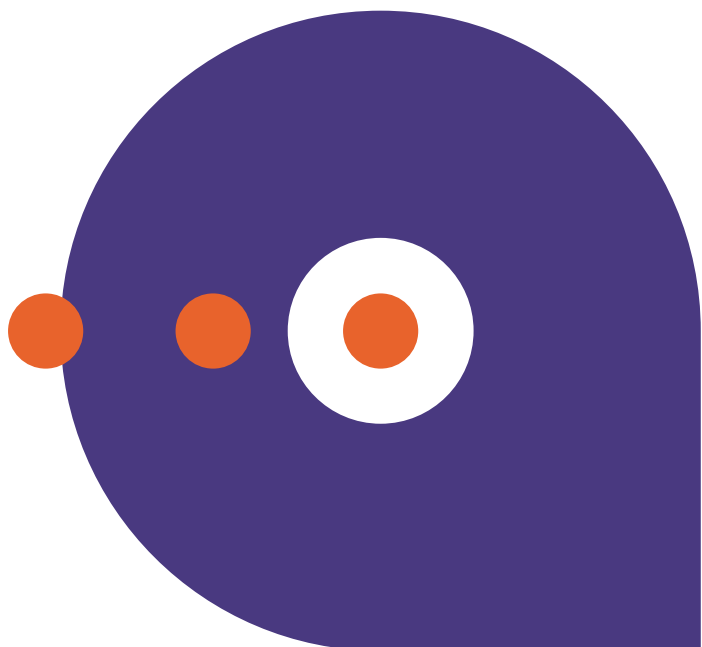
Komisia sa snaží zabezpečiť úplné a správne vykonávanie rámcového rozhodnutia, najmä začatím konania o nesplnení povinnosti, čo následne viedlo k opatreniam jedenástich členských štátov. Komisia však nemôže zasiahnuť v jednotlivých prípadoch nenávistných prejavov alebo trestných činov z nenávisti. Tie zostávajú **právomocou vnútroštátnych orgánov presadzovania práva**, ktoré musia vyšetrovať, stíhať a súdiť prípady údajných nenávistne motivovaných trestných činov alebo prejavov.

Európska komisia prijala 6. decembra 2023 oznámenie [„Žiadne miesto pre nenávisť: Európa zjednotená proti nenávisti“](#). Je to výzva pre všetkých Európanov, aby sa postavili proti nenávisti a vyslovili sa za toleranciu a rešpekt. Týmto oznámením sa Komisia snaží **zvýšiť úsilie v boji proti nenávisti vo všetkých jej podobách** tým, že posilňuje opatrenia v rámci rôznych politik vrátane politik v oblasti bezpečnosti, digitálnych technológií, vzdelávania, kultúry a športu. Konkrétne návrhy oznámené v oznámení zahŕňajú dodatočné finančné prostriedky na ochranu miest konania bohoslužieb, nové iniciatívy proti internetovým hrozbám a posilnenú spoluprácu s aktérmi občianskej spoločnosti.

Európska komisia tiež vykonáva aktívnu politiku boja proti nenávisti vrátane špecializovaných výmen a nástrojov na podporu presadzovania zo strany vnútroštátnych orgánov. Prijala **špecializované stratégie EÚ**, ako je [stratégia EÚ na boj proti antisemitizmu a podporu života Židov](#), [strategický rámec EÚ pre rovnosť, začlenenie a účasť Rómov](#), ako aj [akčný plán EÚ proti rasizmu](#) v širšom meradle. Stratégie **nie sú právne záväzné**, ale zahŕňajú súbor opatrení, na riešenie ktorých sú inštitúcie, agentúry alebo inštitúcie EÚ nabádané. Napríklad stratégia EÚ na boj proti antisemitizmu nabáda inštitúcie EÚ a členské štáty, aby prijali opatrenia, ako je financovanie alebo spolupráca s online platformami na boj proti antisemitizmu online, ako aj opatrenia na podporu vzdelávania, výskumu o holokauste a spomínania na holokaust.

Okrem toho s cieľom čeliť **výzvam on-line nenávisti** vypracovala EÚ rad zákonov a iniciatív na riešenie rôznych hrozieb v digitálnej sfére. V roku 2016 EÚ iniciovala dobrovoľný kódex správania na boj proti nezákonným nenávistným prejavom online s hlavnými platformami sociálnych médií. [Zákon o digitálnych službách \(DSA\)](#) obsahuje nové povinnosti pre online platformy v boji proti nezákonnému obsahu, vrátane nezákonných nenávistných prejavov.

V roku 2021 [Komisia tiež prijala oznámenie](#), ktoré žiada Radu Európskej únie (ďalšia inštitúcia EÚ zastupujúca členské štáty), aby jednomyselne a so súhlasom Európskeho parlamentu prijala rozhodnutie, ktoré by **rozšírilo súčasný zoznam „trestných činov EÚ“** v článku 83 ods. ZFEÚ na trestné činy z nenávisti a nenávistné prejavy. Ak by bolo prijaté rozhodnutie Rady, Európska komisia by mohla navrhnúť nové sekundárne právne predpisy, ktoré by EÚ umožnili kriminalizovať okrem rasistických alebo xenofóbnych motívov aj iné formy nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti.

AKÉ VÝZVY PREDSTAVUJE HOVORENIE O NENÁVISTI A BOJ PROTI NEJ?

V tejto časti by sme chceli nevyčerpávajúcim, ale názorným spôsobom upozorniť na niekoľko problémov, ktoré robia diskusiu o nenávisti obzvlášť náročnou. Tento orientačný zoznam nevyklučuje ďalšie zoznamy, ktoré sa môžu objaviť v rámci panelových diskusií.

1. Hovoriť o nenávisti môže byť **citlivé a hlboko osobné**, môže to vyvolať silné emocionálne reakcie a priviesť späť bolestivé spomienky alebo osobné skúsenosti. Ďalšou komplikáciou je, že definícia nenávisti môže byť **vysoko subjektívna** napriek existujúcim právnym definíciám.

2. Zaistenie **rovnováhy** medzi **slobodou prejavu** a potrebou sankcionovať a **predchádzať nenávistným prejavom** sa ľahšie povie, ako urobiť. Sloboda prejavu je základným právom a predstavuje jeden zo základných základov demokratickej spoločnosti. Zahŕňa nielen „informácie“ alebo „myšlienky“, ktoré sú považované za neškodné, ale aj tie, ktoré urážajú, šokujú alebo rušia. Zákon o ľudských právach však uznáva, že sloboda prejavu **nesmie byť zneužívaná na podnecovanie nenávisti a násillia**. V skutočnosti môže byť v niektorých demokratických spoločnostiach považované za nevyhnutné sankcionovať alebo dokonca zabrániť všetkým formám prejavu, ktoré šíria, podnecujú, podporujú alebo ospravedlňujú nenávisť založenú na neznášanlivosti, za predpokladu, že akýkoľvek uložený zásah je primeraný sledovanému legitímnemu cieľu. Hranice medzi slobodou prejavu a nenávistnými prejavmi nie sú vždy príliš jasné, ale judikatúra Európskeho **súdu pre ľudské práva** poskytuje návod k tomu, či určitý výraz predstavuje nenávistný prejav.¹³

3. Rozsah opatrení na úrovni EÚ je vymedzený rámcovým rozhodnutím o rasizme a xenofóbii z roku 2008. Od prijatia rámcového rozhodnutia sa zmluvy zmenili a oblasti trestnej činnosti, v ktorých môže EÚ prijímať právne predpisy, sú obmedzené na zoznam, ktorý nezahŕňa nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti. Z tohto dôvodu bola navrhnutá zmena zmlúv, ktorá sa teraz prerokúva pred Radou Európskej únie. Dovtedy nie je možné, aby Komisia predložila právne predpisy v tejto oblasti.

4. Uplatňovanie zákonov o kriminalizácii nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti sa v jednotlivých krajinách EÚ líši a bohužiaľ **nie všetky krajiny EÚ sú pre všetky komunity rovnako bezpečné**. To, čo sa v jednom členskom štáte považuje za trestný čin z nenávisti, nie je vždy považované za trestný čin z nenávisti v inom členskom štáte. Týka sa to najmä trestných činov z nenávisti na základe **sexuálnej orientácie**, na ktoré sa v súčasnosti nevzťahuje právo EÚ. Ďalším relevantným právnym nariadením EÚ, ktoré treba spomenúť, je smernica o právach obetí, ktorá stanovuje minimálne štandardy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov, vrátane obetí trestných činov z nenávisti a obetí nenávistných prejavov a zaisťuje, aby osoby, ktoré sa stali obeťou trestného činu, boli uznávané a bolo s nimi zaobchádzané s rešpektom.

5. Úroveň znalostí o predsudkoch a dôvodoch nenávisti je **nerovnomerná a pomerne povrchná**, a to vrátane orgánov presadzovania práva. Užitočné usmernenia môžu pochádzať z existujúcich definícií vypracovaných inými medzinárodnými organizáciami alebo organizáciami zastupujúcimi dotknuté komunity. Napriek tomu existujú dôvody nenávistných prejavov alebo predsudkov, kde je definícia menej jasná alebo menej rozvinutá, napríklad ako sa inkluzívne pozrieť na rôzne formy nenávisti proti LGBTIQ.¹⁴

6. Trestné činy z nenávisti alebo nenávistné prejavy sú **často neviditeľné**: polícia, ktorá zhromažďuje nároky obetí, ich nehlási vôbec alebo ich nezaznamenáva ako trestné činy z nenávisti. Nenávistné prejavy a zločiny preto zostávajú z oficiálnych štatistík a záznamov neviditeľné. Podobne systémy trestného súdnictva niekedy **prehliadajú dôkazy o motivácii predpojatosti**, ktoré stoja za trestným činom, čo znamená, že **trestné činy z nenávisti nie sú niekedy za také považované**. Tam, kde nie sú k dispozícii žiadne údaje, je vec vnímaná ako neexistujúci problém a teda nie je prijatá žiadna politika. Na poskytnutie úplnejšieho a presnejšieho obrazu situácie v teréne sú potrebné štatistiky a ďalšie informácie pre každý členský štát EÚ.

¹³ Pozri: Európsky súd pre ľudské práva, *Factsheet – Hate Speech*, 2023

¹⁴ Ďalšie informácie nájdete v *odporúčaní Rady Európy o boji proti nenávistným prejavom*, 2022

4/ Praktické informácie

Tešíme sa, že vás privítame na prvom zasadnutí panelu, ktoré sa začne v piatok 5. apríla (14.00 hod.) v Bruseli v Belgicku. Nižšie nájdete niekoľko praktických informácií na prípravu vašej cesty a vašej účasti na schôdzkach. Pripomíname:

Diskusie budú prebiehať počas troch víkendov, počnúc piatkovým popoludním až do nedeľného poludnia. 1. a 3. zasadnutie (5. – 7. apríla a 17. – 19. mája) sa uskutočnia osobne (v Bruseli) a 2. zasadnutie bude online (26. – 28. apríla).

1. VÝDAVKY

Bude poskytnutá kompenzácia vo výške 90,00 EUR za zasadnutie a/alebo deň cesty. Kompenzácia bude vyplatená po zasadnutiach po potvrdení účasti prostredníctvom prezenčnej listiny.

2. LOGISTIKA

CESTOVANIE

Dostali ste alebo obdržíte svoj cestovný itinerár a letenku v elektronickej forme. Ak máte akékoľvek ďalšie otázky týkajúce sa cestovania, obráťte sa na nás na adrese info@futureu.events

DOPRAVA

Transfer po príchode: Po príchode na letisko/vlakovú stanicu vás privítajú zamestnanci panelov európskych občianskych s uvítacou tabuľou alebo plagátom, ktorí vás odprevadia k transferovému autobusu. Ak narazíte na problémy pri hľadaní našich zamestnancov, zavolajte na číslo +32 460 22 40 27.

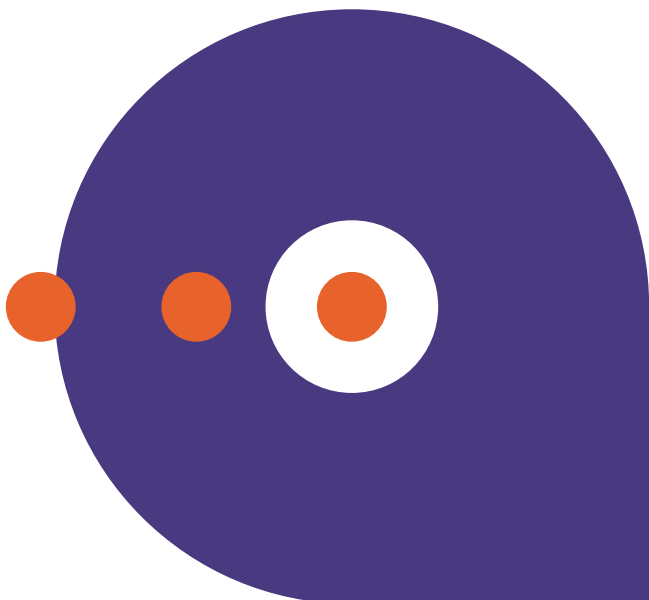
Prílet lietadlom: Po vyzdvihnutí batožiny na letisku vás prosíme, aby ste sa dostavili k uvítaciemu stolu v príletovom termináli, kde na vás budú čakať naše hostesky.

Príchod vlakom: Na bruselskej železničnej stanici Midi sa prosím vydajte do kaviarne Prêt à Manger, kde na vás budú čakať naši zamestnanci pri uvítacej tabuľi/plagáte.

V hoteli: Autobusové transfery budú organizované z vášho hotela do priestorov Európskej komisie, kde sa budú konať zasadnutia. Dostavte sa prosím do hlavnej hotelovej haly pred plánovaným časom odchodu. Náš tím vám ukáže cestu k transferu. Ak sa chcete do sídla Európskej komisie sami, informujte o tom náš podporný tím pred odchodom.

Pohyb v Bruseli: Ak sa po zasadnutí konajú spoločenské akcie, ako sú večere, potom budú organizované skupinové transfery kyvadlovým autobusom z priestorov Európskej komisie do miesta konania spoločenskej akcie. Potom bude zaistený skupinový transfer kyvadlovým autobusom z miesta konania do vášho hotela. Po spoločenskej akcii máte samozrejme možnosť preskúmať mesto a vrátiť sa do hotela samostatne.

Transfery pri odchode: Zaisťujeme transfer z vášho hotela na odletové letisko/vlakovú stanicu. Čas odchodu bude uvedený na nástenke v hotelovej hale.

BÝVANIE

Náš tím vás privíta pri príchode do hotela. Bola pre vás rezervovaná jednolôžková izba s raňajkami a bezplatnou Wi-Fi. Pozrite si potvrdenie rezervácie zaslanej e-mailom. Vezmite prosím na vedomie, že ste zodpovední za pokrytie nákladov na všetky ďalšie služby (napr. minibar, izbová služba, telefón, hotelový bar, práčovňa, predčasný check-in alebo neskorý check-out atď.). Tieto výdavky nebudú hradené organizátormi.

3. RÔZNE

• Dress code

Vezmite si so sebou elegantné bežné oblečenie na sedenie, teplú bundu a šatku a nepremokavý zimný kabát, ako aj teplé pohodlné topánky a dáždnik. Teploty sa budú pravdepodobne pohybovať okolo 11 °C. V máji budú o niečo vyššie, ale pripravte sa na premenlivé belgické počasie!

• Pitná voda

Voda z vodovodu je v Belgicku bezpečná na pitie. Balená voda alebo filtrovaná voda bude k dispozícii a zadarmo počas všetkých stretnutí, jedál a spoločenských podujatí.

• Časové pásmo

Aktuálny čas je CET – stredoeurópsky čas (UTC/GMT +1 hodina a UTC+2 od 31. marca).

• Turistické informácie

Brusel má bohatú históriu, architektúru, gastronómiu, kultúru a mnoho ďalších vecí! Neváhajte a pozrite si webové stránky regiónu Brusel-hlavné mesto, kde nájdete všetky kultúrne aktivity, ktoré počas pobytu môžete zažiť.

• Kontakt

Náš tím bude k dispozícii pred a počas zasadnutí. Pokiaľ po prílete narazíte na nejaké problémy alebo ak sa vaše údaje o lete zmenili, kontaktujte nás na e-maile: info@futureu.events

• Tlmočenie

Zasadnutia budú vďaka tímu profesionálnych tlmočníkov k dispozícii v 24 úradných jazykoch EÚ. Ak im chcete uľahčiť prácu, hovorte prosím jasne a vyhnite sa tomu, aby ste hovorili počas zasadnutia príliš rýchlo.

4. PRÍSTUP DO BUDOVY

Prvý a posledný víkend panelového zasadnutia sa uskutoční v priestoroch Európskej komisie v Bruseli. Viac informácií o presných budovách a miestnostiach nájdete v programe. Budova Európskej komisie je prístupná s návštevnickým preukazom („V-pass“). „V-pass“ vám bude zaslaný e-mailom pred akciou. Prosím, nezabudnite sa zaregistrovať prostredníctvom tohto e-mailu dokončiť proces a získať svoj V-pass QR kód. Pokiaľ ste nedostali svoj V-pass, kontaktujte nás prostredníctvom e-mailu: info@futureu.events

Upozorňujeme, že dokončenie bezpečnostnej kontroly pri príchode do budovy Európskej komisie môže trvať najmenej 20 minút. Pripravte si V-pass, občiansky preukaz alebo cestovný pas, pretože o ne požiada bezpečnostný personál.

Všetci účastníci:

- musia pred vstupom do budovy predložiť platný cestovný pas alebo občiansky preukaz;
- sú povinní podrobiť sa bezpečnostným kontrolám vo vstupnom priestore;
- odporúča sa mať pri sebe pozývaci list alebo akýkoľvek iný dokument jasne uvádzajúci účasť (napr. registračný e-mail)

5. PODPORA, PRÍSTUP NA INTERNET

Podpora bude umiestnená pri vchode do zasadacích miestností. Náš personál vám pomôže a odpovie na všetky vaše otázky. Prístup k internetu je možný cez Wi-Fi hotspotsy. Heslá budú zdieľané v deň schôdzky.

6. DOSTUPNOSŤ

Priestory Európskej komisie sú plne prístupné osobám so zdravotným postihnutím. Pri online registrácii uveďte akékoľvek osobitné potreby a stravovacie požiadavky.

